

Esas Sözleşme Değişikliklerinde Toplantı ve Karar Yeter Sayıları^(*)

Meeting and Decision Quarums in Amendments to the Articles of Association

Dr. Öğr. Üyesi **Neval OKAN**^(**)

Öz

Genel kurulda alınan kararlar, toplantıya katılıp katılmadığına bakılmaksızın tüm pay sahiplerini bağlar. Bu nedenle yasakoyucu, toplantıların yapılması ve karar alınması için, genel kurulda sermayenin belli bir oranına sahip pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunmasını zorunlu kılmıştır. Bu yetersayılar belirlenirken de, toplantının gündem konuları dikkate alınmıştır. Ayrıca ilk toplantıda yeterli sayının sağlanamaması durumunda, sonraki toplantılarda bazen aynı yetersayılar aranırken, bazen daha düşük yeter sayılar aranmıştır.

Türk Ticaret Kanununda, anonim ortaklık genel kurul toplantı ve kararlarında, basit yeter sayıların yanında, bazı konularda ağırlaştırılmış yeter sayılar öngörülmüştür. Ağırlaştırılmış yeter sayılar, bu yetersayılarla Türk Ticaret Kanununun değişik maddelerinde yer verilmekle birlikte; esas olarak "Esas Sözleşme Değişikliklerinde Toplantı ve Karar Nisapları" başlığı altında TTK m. 421'de düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile esas sözleşme değişikliklerine, konularına göre farklı yeter sayılar öngörülmüştür. TTK m. 421/1'e göre, Kanunda ya da esas sözleşmede farklı bir ağırlaştırıcı hüküm bulunmuyor ise, ana kural olarak, esas sözleşme değişikliğine ilişkin kararlar, ortaklık sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır; ikinci toplantıda da ortaklık sermayesinin en az üçte birinin temsil edilmesi gerekir. TTK m. 421/2 ve 3'de ise daha önemli görülen bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük konulması, ortaklık merkezinin yurt dışına çıkarılması, ortaklığın işletme konusunun tamamen değiştirilmesi, imtiyazlı pay oluşturulması, nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması konusundaki esas sözleşme değişikliklerinde ise daha ağır yetersayılarla yer verilmiştir. TTK m.421/1'de toplantı ve karar yeter sayıları belirtilmiş olmasına karşın, m.421/2 ve 3'de yetersayılar kararlar açısından ifade edilmiş olup; bu yetersayılar, toplantı yeter sayısına ilişkin özel bir düzenlemeye yer verilmediğinden, toplantılara da uygulanır.

Anahtar Kelimeler

Ticaret Hukuku, Ortaklıklar, Anonim Ortaklık, Genel Kurul, Yetersayılar, Esas Sözleşme, Esas Sözleşme Değişikliği.

(*) Makalenin editörlüğe gönderildiği tarih: 09.08.2019. Birinci hakeme sevk tarihi: 10.08.2019. Raporun birinci hakemden dönüş tarihi: 30.09.2019. İkinci hakeme sevk tarihi: 16.09.2019. Raporun ikinci hakemden dönüş tarihi: 19.09.2019.

(**) Anadolu Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı,
E-mail: nokan@anadolu.edu.tr,
Orcid Id: <http://orcid.org/0000-0002-4380-2340>.

Abstract

The decisions of the General Assembly shall bind all shareholders regardless of whether they attend the meeting or not. For this reason, the prohibitor obliged the presence of shareholders or their representatives with a certain percentage of capital in the general assembly to hold meetings and to take decisions. In determining these quorums, the agenda of the meeting was taken into consideration. In addition, if the first meeting cannot provide sufficient quorum, the next meetings sometimes require the same quorums, and sometimes the lower quorum is sufficient.

In the Turkish Commercial Code (TCC), in addition to simple quorums, aggravated quorums on certain issues are stipulated in the General Assembly meetings and resolutions. The aggravated quorums given in various articles of the Turkish Commercial Code is mainly organized by art. 421, taken place under the title of "Meeting and Decision Quorums in Amendments to Articles of Association". With this regulation, different quorums are stipulated for the amendments the articles of association, according to the subjects. Under the art. 421/1 TCC, if there is no different aggravating provision in the Law or the Articles of Association, as a general rule, decisions regarding the amendment of the Articles of Association shall be taken by the majority of the votes present in the General Assembly, where at least half of the share capital is represented; at the second meeting, at least one third of the share capital must be represented. In art. 421/2 and 3 TCC, heavier quorums have been sought in matters that are considered more important: the obligation for closing the balance sheet losses and secondary obligation, expulsion of the head office of the company, the change of the business subject of the company, the creation of privileged shares and the restructuring of the transfer of the registered. Although the meeting and decision quorums are specified in art. 421/1, in art. 421/2 and 3, quorums are expressed in terms of decisions; these quorums also apply to meetings, as no special regulation on the quorum for the meeting is included.

Keyword

Commercial Law, Companies, Joint Stock Company, General Assembly, Quorum, Deed of Association, Amendments to Articles of Association.

1. GİRİŞ VE YÖNTEM

Anonim ortaklıklarda bir çok karar, ortaklığın zorunlu organı olan genel kurulda alınır. Genel kurul kararları, kural olarak iç ilişkide ve istisnai olarak dış ilişkide sonuç doğurur.¹ Genel kurul toplantısının yapılmasının nedeni, kural olarak gündemdeki konulara ilişkin karar almaktır.² Genel kurul kararlarının geçerliliği ise, bu kararların usulünce alınmış olmasını gerektirir.

Anonim ortaklık genel kurul toplantıları için Kanun iki tür yetersayı öngörmüştür: (i) Basit yetersayılar (ii) Ağırlaştırılmış yetersayılar. Basit yetersayılar TTK m. 418'de yer verilmiştir. Ağırlaştırılmış yetersayılar ise Kanunun değişik maddelerinde yer almakla birlikte, esas olarak anasözleşme değişiklikleri ile ilgili yetersayılar öngören TTK m. 421'de düzenlenmiştir.

¹ Erdoğan Moroğlu, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü (Hükümsüzlük)*, İstanbul, 2014 s. 9

² Ünal Tekinalp, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku (Sermaye Ortaklıkları)*, B. 3, İstanbul, 2013, s. 278; Fatih Bilgili/Erhan Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, B. 9, Ocak 2013, s.332

Bu çalışmanın konusunu, esas sözleşme değişikliklerinde geçerli olan toplantı ve karar yetersayıları oluşturmaktadır. Bu konu ele alınırken de öncelikle, genel olarak TTK m. 418'de düzenlenmiş olan genel düzenleme ele alınmış, eTK, kaynak yasalar, Tasarı gerekçesi, Adalet Komisyonu raporu ve ikincil düzenlemeler dikkate alınmak suretiyle, öncelikle konuyu düzenleyen TTK m. 421'in genel değerlendirilmesine yer verilerek, esas sözleşme değişiklikleri ile ilgili toplantı ve karar yetersayıları inceleme konusu yapılmıştır.

2. GENEL KURUL TOPLANTI VE KARAR YETERSAYILARI

Anonim ortaklık genel kurullarında karar alınması bir süreç olup, bu süreç tartışma ve önerileri içerir.³ Bu süreçte karar alınabilmesi için toplantı ve karar yetersayılarına uyulması gerekir. Bu yetersayılar olağan, olağanüstü, çağrılı ya da çağrısız ve elektronik ortamda⁴ gerçekleştirilen tüm genel kurullara uygulanır.⁵

Anonim ortaklıklarda genel kurul toplantı yetersayıları belirlenirken, anonim ortaklıkların temel yapısı gereği, bazı ilkelere yer verilmiştir. TTK m. 454/1'e göre, genel kurul yetersayıları belirlenirken ortakların sayısı değil, sermayesi dikkate alınır. Ancak TTK m. 434/2'ye göre, pay sahiplerinin oy haklarına sınırlama getirilebilir. Anonim ortaklık esas sözleşmesi ile pay sahiplerine oy hakkında imtiyaz da tanınmış olabilir (TTK m. 478/2). Bu durumda bir paya en fazla onbeş oy hakkı verilebilir (TTK m.479/2). Kanun, genel kurulda bazı konularda karar alınırken imtiyazların dikkate alınmayacağını da öngörmüştür (TTK m. 479/3).⁶ Genel kurul toplantılarında karar alınırken, genellikle çekimser oylar olumsuz yönde değerlendirilmekte ve yeter sayılar buna göre hesaplanmaktadır.⁷

³ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 278

⁴ Elektronik genel kurullarla ilgili genel bilgi için bkz. Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, Cilt I, B: 3, Ankara, 2018, s. 890 vd.; Ümit Yayla, Anonim Ortaklık Genel Kurulları – Elektronik Genel Kurullar, İstanbul, 2013; Tayfun Ercan, "Elektronik Ortamda Yönetim Kurulu ve Genel Kurul", *Terazi*, Mayıs 2012, s. 17-18

⁵ Çağrısız genel kurul toplantıları ile ilgili genel bilgi için bkz. Soner Altaş, "Anonim Şirketlerde Olağan Genel Kurul Toplantısı Çağrısız Olarak Yapılabilir mi?", *Çözüm*, Ocak-Şubat, 2015, s. 121 vd.

⁶ TTK m.479/3'e göre, anonim ortaklık genel kurul toplantılarında esas sözleşme değişikliği, ibra ve sorumluluk davası açılması kararlarda oyda imtiyaz uygulanmaz.

⁷ Mehmet Bahtiyar, "Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yetersayısının "Toplantı Süresince Korunması" Şartına İlişkin TTK 418/1 Hükmünün Değerlendirilmesi" (Toplantı Yetersayısı), *Prof. Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan*, İstanbul, 2017, s.65; Halil Arslanlı, *Anonim Şirketler*, C. II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller (Anonim Şirketler), 1960, s. 53; Oğuz İmregün, *Anonim Ortaklıklar Hukuku*, İstanbul, 1989, s. 147; Ergun Özsunay, *Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler*, İstanbul 1982, s. 202; Haluk Nomer, *Kişiler Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar*, İstanbul, 2008, s.45

Türk Ticaret Kanununda, anonim ortaklık genel kurulda karar alınırken her konuda aynı yetersayılar geçerli olmadığını ifade etmiştik. Kanun basit yeter sayıların yanında, bazı konularda ağırlaştırılmış yeter sayılar öngörmüştür.

A. Basit Yetersayılar

TTK m. 418'e göre, genel kural olarak, anonim ortaklık genel kurullarında toplantı yetersayıları sermayenin dörtte biridir. TTK m. 418'de belirtilen sermaye esas veya çıkarılmış sermayeyi ifade eder. İlk toplantıda bu yetersayı sağlanıyorsa, ikinci toplantıda herhangi bir yetersayı aranmaz. Diğer bir ifade ile ikinci toplantıda bir pay temsil edilse bile toplantı yapılabilir.

TTK m. 418'e göre, anonim ortaklık genel kurulunda karar yetersayısı ise, toplantıya asaleten ya da vekaleten katılmış olanların çoğunluğudur. Genel kurul gündeminde, ağırlaştırılmış yetersayılara tabi olan bir konu var ise, TTK m. 418'deki kural geçerli olmaz. Her gündem maddesi birbirinden bağımsız olup, gündem maddesinin konusuna göre kanun ya da ortaklık ana sözleşmesinde öngörülen yetersayılar geçerli olur.

Kanunda öngörülmüş toplantı yetersayıları genel kurul toplantısı süresince bulunmalıdır (418/1).⁸ İlk toplantıda dörtte bir çoğunluk ile toplanan genel kurulda bu yetersayı birkaç pay sahibi veya temsilcisinin ayrılmasıyla dörtte bir oranın altına düşerse genel kurul toplantısına devam edilemez. Bu doktrinde toplantı yetersayısının korunması ilkesi olarak ifade edilmektedir. Eski Ticaret Kanunundan farklı bir yenilik olarak öngörülmüş olan bu hükmün konuluş amacının madde gerekçesinde açıklanmamış olması, bir eksiklik olarak nitelenebilir de, Kanunun genel gerekçesinde, öğretinin etkisinden de söz edilmektedir. Diğer bir ifade ile yasakoyucu eTK dönemindeki görüşleri ve tartışmaları da dikkate almıştır. Eski Ticaret Kanunu döneminde bu konudaki görüşler dikkate alındığında,⁹ genel gerekçeden¹⁰ yasakoyucunun amacının bu konudaki

⁸ BTY m. 28/1 hükmü Kanun ile çelişmekte ve uygulama kabiliyeti bulunmamaktadır.

⁹ Halil Arslanlı, a.g.e, s. 35 vd.: "Toplantı nisabı hasıl olduktan sonra, umumi heyet gündeme dahil hususların müzakeresine ve karar ittihazına geçebilir. Ancak, müzakerelerin cerayan ettiği sırada, pay sahiplerinin bir kısmı toplantıyı terk ederek adlarını cetvelden sildirir ve ayrılan pay sahiplerinin temsil ettikleri sermayeye göre nisap kalmazsa; umumi heyet toplantıya devam edemez."; Hayri Domaniç, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi C. II, Anonim Şirketler*, İstanbul, 1988, s.862; Gönen ERİŞ, *Açıklamalı-İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu, Ticari İşletme ve Şirketler (Şerh 2004)*, C. 2, Ankara, 2004, s. 2158; İmregün, *Anonim Ortaklıklar*, s. 131 "Toplantı yetersayısının oluşup oluşmadığı, yönetim kurulunun hazırlamış olduğu hazirun çizelgesinin pay sahipleri tarafından incelenmesi ile anlaşılır. Hazirun cetvelini imzalayan her pay sahibi cetvelde gösterilen adette oyla toplantıya katılmış kabul edilir. Toplantı salonundan ayrılma oylamaya katılmama, toplantı yetersayısının oluşumunu etkilemez."; Çamoğlu'ya göre de yetersayının toplantı süresince korunması ilkesi hukukun yazısız ilkelerinden olup; bu ilke eTTK döneminde de geçerlidir. (Ersin Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp), *Ortaklıklar Hukuku I (Ortaklıklar I)*, N. 708, s. 516)

tartışmalara son vermek olduğu söylenebilir.¹¹ Genel kurul toplantıları açısından, yasa koyucunun dörtte bir toplantı yetersayısının toplantı boyunca korunmasını istediği tartışmasızdır. Tartışmalı olan bu şartın ne şekilde anlaşılması gerektiği ve TTK m. 418 dışında diğer maddelerde düzenlenmiş olan toplantı yeter sayıları için de uygulanıp uygulanamayacağıdır.¹² Bu hükmün Kanunda yer alması doğru ve yerindedir. Genel kurul toplantısının tartışma ve önerilerden oluşan bir süreç olduğu dikkate alındığında, zaten çok düşük olan yetersayının toplantının sonuna kadar korunması, alınacak olan kararların daha sağlıklı olması açısından önemlidir. Toplantı yetersayısının, her bir gündem maddesi için aranmasını sağlayacak şekilde, “toplantı süresince korunması şarttır” ifadesine yer verilerek, katılımın belli bir sayının altına düşmemesi ve her bir gündem maddesi için, en azından ilk toplantı için, görüşmeler sırasında gündem maddeleri ile ilgili tartışmaların yapılıp, görüşlerin öne sürülmesi ve bu şekilde karar alınması sağlanmış olur. TTK m. 418/1’de yer alan bu şartın hatalı olduğunu veya madde metninden çıkarılması gerektiğini ileri süren yazarlar olmasına karşın; mevcut haliyle genel kurul toplantısının sonuna kadar toplantı yetersayısının korunması gerektiği konusunda tartışma bulunmamaktadır. Ancak, TTK m. 418/1 hükmünde yer alan “toplantı süresince” ifadesinin ne anlama geleceği, toplantı devam ederken dörtte bir oranındaki yetersayının altına düşülmesi halinde, bunun ne gibi sonuçlar doğuracağı ve o ana kadar alınmış kararların geçerli kabul edilip edilmeyeceği tartışmalıdır. Öğretide bazı yazarlara göre burada anlaşılması gereken aranan yetersayının oylama sırasında bulunmasıdır.¹³ Bu şekilde bir yorum amaca daha uygundur. Ancak öğretide bu hükümden farklı sonuçlar da çıkarılmaktadır. Moroğlu, bu hükmün Kanunda veya esas sözleşmede öngörülen oranın bozulmasından önce genel kurulda alınmış olan kararların da geçersiz olması anlamına geldiğini, hükmün bu yönüyle hatalı olduğunu ifade etmiştir.¹⁴ Bahtiyar da hükmün, yetersayı bozulmadan önce alınan kararla-

¹⁰ Kanunun tüm maddeleri için geçerli olan Kanunun genel gerekçesinde öğretilerde görüşlerinde dikkate alındığı ifade edilmektedir.

¹¹ Aynı görüş Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s. 278 “Toplantı nisabının sadece toplantının açılışında mevcut olması yetmez; nisabın toplantı süresince korunması şarttır. Bu husus TK’da açıklığa kavuşturularak TK’daki bir boşluk doldurulmuştur.”

¹² Bu konu öğretide tartışmalı olmakla birlikte uygulamada bir tartışma olmadığı ve bu konuda yargı kararı bulunmadığı görülmektedir.

¹³ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar I*, s. 513; Bilgili/Demirkapı, a.g.e., s. 333; Nuri Erdem, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Toplantı Yetersayıları Bağlamında Pay sahibinin Toplantıdan Ayrılmasının Alınan Kararların Geçerliliğine Etkisi”, *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 4, S. 2, Aralık 2018, s. 77 vd.; Huriye Kubilay, “Karar Yetersayısının Hesaplanmasında Salt (Mutlak) Çoğunluğun Belirlenmesi Gereken An”, *Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan*, C. I, Ankara 2010, s. 1425.

¹⁴ Erdoğan Moroğlu, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirme ve Öneriler* (Değerlendirme ve Öneriler), B. 7, İstanbul 2012, s. 223.

rın da geçersiz sayılması gibi, amacını aşan bir anlam içerdiğini ifade etmekte;¹⁵ “bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır” cümlesinin Kanundan ve BTY’den çıkarılması ve toplantı nisabının “kural olarak sadece toplantı başında aranması” gerektiğini ileri sürmektedir.¹⁶ Pulaşlı ise, bu şart nedeniyle, durumun aynı çağrısız genel kurul toplantısındaki gibi olduğunu, toplantı açılıp birkaç gündem maddesi görüşüldükten sonra, toplantı yetersayısının dörtte birlik oranın altına düşmesi halinde, artık karar alınamayacağını, ancak o ana kadar alınan kararların geçerli olacağını belirtmektedir.¹⁷ Pulaşlı, Bahtiyar’ın anılan şartın Kanundan ve BTY’den çıkarılmasına ilişkin görüşünü eleştirmektedir.¹⁸ Kanaatimizce, yukarıda açıkladığımız gerekçelerle, anılan şarta ilişkin hüküm eksiktir. Ancak bu şartın madde metninden kaldırılması ve toplantı yetersayısının sadece toplantının başında aranması doğru olmaz. Kanunda toplantı yetersayısı açıkça düzenlenmiş olduğuna göre, bu toplantı yetersayısının gündem maddeleri ile ilgili karar alınabilmesi için toplantı süresince aranması gerekecektir. Kanunda toplantı yetersayısından söz edilmesinin başka amacı olamaz. Burada yasa koyucunun amacı toplantı süresince yetersayıyı korumak ve bu şekilde karar alınmasını sağlamaktır. Anılan şartın Kanunda yer alması bu konudaki tartışmaları önlemeye yöneliktir. Bu şart Kanunda açıkça yer almamış olsaydı bile, toplantı yetersayısından söz edilmiş olması, toplantı yetersayısının toplantı süresince aranmasını gerektirir. Yasakoyucu aksini istemiş olsaydı toplantı yetersayısına hiç yer vermez, karar yetersayısını öngörmekle yetinirdi. Bu yetersayı ikinci toplantıda aranmamakta ancak ilk toplantıda aranmaktadır. “... *Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır*” hükmünün, genel kurulda görüşülecek her bir gündem maddesi için aranan şart olarak anlaşılması gerekir. Diğer bir ifade ile toplantı boyunca bu şartın, her bir gündem maddesi için ayrı ayrı oylama sırasında bulunup bulunmadığına bakılmalıdır.¹⁹ Bu gündem maddelerinin birbirinden bağımsızlığı ilkesinin gereğidir.

¹⁵ Bahtiyar, *Toplantı Yetersayısı*, s. 98

¹⁶ Bahtiyar, a.g.e., s.99

¹⁷ Pulaşlı, *Şerh*, s. 992

¹⁸ Pulaşlı, *Şerh*, s. 992, dñn 483 “Bu görüşe katılmak mümkün değildi, çünkü bu durumda, nisabın bozulmasından sonra ve geçersiz kararlara-yasaya aykırı olarak- geçerlilik kazandırılması söz konusu olur. Ayrıca yazarın, “nisabın bozulmasından önce alınan kararların geçerli sayılmasının hukuki gerekçesinin neye dayandırılacağı noktasında odaklandığını ve böyle bir sonucun, yeni karar almayı tamamen engelleme gibi ciddi vir sakınca yaratacağını” ileri sürmesi de, kanımca, nisabın mevcut olması halinde alınan GK kararlarının- diğer geçersizlik sebepleri yoksa- geçersizliğinin dayanağının anlaşılmasının ve nisap bozulduktan sonra yeni karar alınmasının engellemesinin sakıncalı olduğunu iddia edilmesi hukuken yerinde değildir.”

¹⁹ Aynı görüş Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar I*, s. 517 “Nisabın toplantı süresince korunması” hükmünü “ilgili gündem maddesinin oylanmasının tamamlanmasına kadar” şeklinde yorumlamak gerekmektedir.

Genel kurul toplantısının yapılma nedeni, kural olarak kararların alınmasını sağlamak, diğer bir ifade ile genel kurul gündemindeki konuların karara bağlanması olduğunu ifade etmiştik. Bu nedenle yasakoyucu her bir gündem maddesi ile ilgili usulünce alınmış olan kararların geçersiz olacağını istemiş olamaz. Ayrıca, toplantının üyeler ve ortaklık açısından maliyeti de önemlidir. Maliyet açısından bakıldığında, zaman ve para kit olan iki unsurdur. Belli bir konuda alternatifler arasında seçimler yapılırken harcanan zaman ve paraya bakılarak ayrıca maliyet hesabı yapılır. Anılan hükmün konuluş amacı dikkate alındığında, çözüm üretilirken ve yorum yapılırken en az maliyetli olan tercih edilmelidir. Konuya bu açıdan bakıldığında yasa koyucunun amacının, maliyeti yüksek bir çözüm olduğu söylenemez. Ayrıca işlem güvenliği de dikkate alınmalıdır. “... *Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır*” ifadesinin yetersayı sağlanamadığı anda, o ana kadar yetersayılara uygun olarak alınmış kararların da geçersiz olduğunu öne sürmek, işlem güvenliği ile de bağdaşmaz.²⁰ Usulünce alınmış kararların geçersizliğini ileri sürmek doğru olmaz. Ayrıca, yetersayı sağlanamadığı anda, daha önce alınmış olan kararların geçersizliğini kabul etmek, bazı yazarların da ifade ettiği gibi,²¹ bunun kötüye kullanımına neden olabilir. Burada en iyi çözüm, “... *Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır*” hükmünü koruyarak, devamında çağrısız genel kurula ilişkin TTK m. 416’da olduğu gibi, “.. bu toplantı nisabı var olduğu sürece karar alınabilir” veya “bu nisap aranan oranın altına düştüğü andan itibaren karar alınmaz, o ana kadar alınan kararlar geçerlidir” şeklinde ek bir düzenleme yapmak yerinde olacaktır. Öte yandan “... *Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır*” hükmünün sadece dörtte birlik oranın arandığı durumlar için mi öngörüldüğü yoksa Kanunda veya esas sözleşmede daha ağır oranların öngörüldüğü durumları da mı kapsadığı hususu da muğlaktır ve farklı yorumlara neden olmaktadır.²² Toplantı yetersayısı karar almaya yetkili olan genel kurulun varlığına işaret etmektedir. Çamoğlu’nun da ifade ettiği gibi genel kurul, toplantı yeter sayısına sahip olduğu sürece karar alabilecek; bu yetkisini kaybettiğinde

²⁰ Erdem, a.g.e., s. 91

²¹ Erdem, a.g.e., s. 90: “zira bu maddeden hareketle ilk akla gelebilecek problem, toplantıda alınan kararlardan umutsuz olan bir kısım pay sahibinin toplantıdan ayrılma olasılığında, anılan hükmün bu ana kadar toplantı ve karar yetersayılarına uygun olarak alınmış olan kararların geçerliliği yönünden sakınca doğurabilme ihtimalidir.”; Mehmet Bahtiyar, *Sermaye Piyasası Hukukuna Giriş (Sermaye Piyasası)*, B. 1, Mayıs 2019, s. 60

²² Öğretide Moroğlu bu hükmü, Kanunda veya esas sözleşmede ağır oranların öngörüldüğü durumları da kapsayacak şekilde yorumlamıştır. Bkz. Moroğlu, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 223; Çamoğlu da TTK m. 418’de yer alan bu şartın ağırlaştırılmış yetersayılara tabi gündem maddelerini de kapsadığını ifade etmektedir. Bkz. Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar I*, s. 516; Bahtiyar ise, TTK m. 481/c 1’de “Bu nisabın ...” ile başlayan düzenlemenin sadece anılan fıkranın ilk cümledeki yetersayıya işaret ettiğini belirtmekte; bu şartın genel bir hüküm olarak uygulanamayacağını bunun bir istisna olduğunu ve öngörüldüğü alan ile sınırlı olduğunu söylemektedir. (Bahtiyar, *Toplantı Yetersayısı*, s. 75)

karar alamayacaktır.²³ Daha önce ifade edildiği gibi, TTK m. 418/1’de ifade edilen şart Kanunda yer almamış olsa bile, toplantı yetersayısının toplantı süresince korunması gerekmekte, Kanunda yer alan bu şartın varlığı sadece toplantı yetersayısının toplantı süresince aranacağını açıkça ortaya koymak, bu konudaki tartışmalara son vermektir. TTK m. 418’de açıkça belirtilmiş olan bu şartın toplantı yetersayısının toplantı sonuna kadar ve hangi toplantı yetersayısına bağlı olursa olsun, her bir gündem maddesi için oylamanın yapıldığı sırada var olması gerekir. Ancak bu şart konulurken amaç bu olmasına karşın yeni bir tartışmaya neden olmuştur. Kanaatimizce bu şarta ilişkin düzenleme yerinde olmakla birlikte daha önce de ifade ettiğimiz gibi eksiktir. Tartışmalara son verebilmek için, TTK m.416’da olduğu gibi, bir düzenlemeye gerek vardır.

Genel kurul, TTK m. 418/1’de yer alan dörtte birlik yetersayı ile toplandıktan sonra, toplantı yetersayısı bu oranın altına düştüğünde toplantı yapılamayacağından, genel kurul yeniden toplantıya çağrılacaktır. Böyle olmakla birlikte bu toplantı ikinci toplantı mı olacaktır yoksa ilk toplantının devamı mı sayılacaktır? Pulaşlı’ya göre, toplantı çağrısı yapılırken ilk toplantının devamı şeklinde açıklama yapıldığında daha sonra yapılacak olan toplantı ilk toplantının devamı şeklinde olacaktır.²⁴ Kanaatimizce toplantı nisabı aranan dörtte birlik yetersayısının altına düştükten sonra yapılacak olan sonraki toplantının, kalan gündem maddeleri için ilk toplantıda toplantı yetersayısı sağlanamadığına göre, sonra yapılan toplantı ikinci toplantı olarak kabul edilmelidir.

B. Ağırlaştırılmış Yetersayılar

Türk Ticaret Kanunu, genel kurulda alınacak kararların konusuna göre, farklı yetersayılar öngörmüştür. Konunun önemine göre, bazı kararlarda ağırlaştırılmış toplantı ve karar yetersayılarına yer verilmiştir. Ağırlaştırılmış yeter sayılar esas olarak “Esas Sözleşme Değişikliklerinde Toplantı ve Karar Nisapları” başlığı altında TTK m. 421’de düzenlenmiştir.²⁵

²³ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar I*, s. 516

²⁴ Pulaşlı, *Şerh*, s. 992 “Bu durumda, genel kurul daha sonra toplantıya çağrıldığı zaman, bunun m. 418 cümlesine göre, “ikinci toplantı” mı sayılacağı, yoksa ilk toplantının devamı mı kabul edileceği sorusu ortaya çıkmaktadır. Kanımca ilk toplantıda gündemde yer alan bazı maddeler müzakere edilip kararlar alındıktan sonra toplantı nisabının ¼ oranının altına düşmesi sebebiyle toplantıya son verilmiş ve ikinci toplantı için de, birincinin devamı şeklinde açıkça çağrı yapılmışsa, bu takdirde ikinci toplantı birincinin devamı niteliğinde olacağından, ilk toplantı da kalınan yerden devam eder. Gündemdeki maddeler görüşülüp karara bağlanacağından, bu toplantıda yine en az ¼ nisabın aranması gerekir ve bu nisabın sağlanamaması halinde, karar alınmaz. Ancak, bu birincinin devamı niteliğindeki ikinci toplantıda da ¼ nisap oluşmaz veya toplantı henüz bitmeden bozulursa, bundan sonra yapılacak toplantıda nisap aranmaz (m. 418/1, cüm.3)”

²⁵ Ancak ağırlaştırılmış yetersayılarına Kanunun başka maddelerinde de yer verilmiştir. Örneğin TTK m. 153, 173, 189’da da ağırlaştırılmış yetersayılar yer almaktadır.”

3. ESAS SÖZLEŞME DEĞİŞİKLİKLERİNDE TOPLANTI VE KARAR YETERSAYILARI

Ana sözleşme değişikliklerini düzenleyen TTK m. 421’de, genel kurulda karara bağlanacak konularda konunun ortaklık açısından önemine göre farklı ağırlaştırılmış yetersayılar öngörülmüştür. Kapalı anonim ortaklıklar ve halka açık anonim ortaklıklar için farklı düzenlemeye yer verilmiştir.

TTK m. 421’in kaynağını İsviçre Borçlar Kanunu (İsvBK) m. 704 oluşturmaktadır.²⁶ İsvBK m. 704’de sayılan ve önemli olarak nitelendirilen konularda, genel kurulda alınacak kararlar için ağırlaştırılmış yetersayılar öngörülmüştür. İsviçre hukukunda toplantı yetersayısı öngörülmemekle, sadece karar yetersayısına yer verilmiştir. Önemli kabul edilen genel kurul kararlarında ağırlaştırılmış yetersayılar aranmıştır. İsvBK m. 703’e göre,²⁷ Yasa veya esas sözleşmede aksine bir düzenleme yok ise, genel kurulda temsil olunan oyların mutlak çoğunluğu ile alınacaktır. Önemli kabul edilen kararlarda ise, genel kurul toplantısında temsil olunan oyların “üçte ikisi” ve temsil olunan “sermayenin mutlak çoğunluğu” ile karar alınabilecektir. Ayrıca TTK m. 421/3’den farklı olarak “şirketin feshi” kararı da önemli kabul edilmiş ve ağırlaştırılmış yetersayı aranmıştır. Diğer kararlarda ise İsv.BK m. 703/1’de yer alan olağan yetersayılar uygulanacaktır.

²⁶ İsvBK m. 704: V. Kararlar ve Oylamalar / 1. Genel olarak

2. Önemli kararlar

Genel kurul tarafından aşağıdaki konularda alınacak bir karar, temsil edilen oy haklarının en az üçte ikisini ve payların nominal değerinin mutlak çoğunluğunu gerektirir:

1. Ortaklık konusunun herhangi bir şekilde değiştirilmesi;
2. İmtiyazlı oy hakkına sahip payların çıkarılması;
3. Nama yazılı payların devri ile ilgili herhangi bir kısıtlama;
4. 8 Kasım 1934 tarihli Bankacılık Kanunu’nun 12. maddesi uyarınca kayıtlı sermaye veya şarta bağlı sermaye artırımını veya yedek akçe oluşturulması;
5. Özkaynakla karşılanan, aynı katkıya dayalı veya yatırımlardan finanse edilen sermaye artırımını ve özel ayrıcalıkların tanınması;
6. Rüçhan hakkının herhangi bir şekilde ortadan kaldırılması veya kısıtlanması;
7. Ortaklığın yerleşim yerinin değiştirilmesi;
8. Ortaklığın tasfiyesi.

Belirli kararların alınabilmesi için kanunun öngördüğünden daha fazla çoğunluğun gerektiğini öngören ana sözleşme hükümlerine ilişkin kararlar, yalnızca önceden belirlenmiş çoğunluk ile alınabilir.

Ortaklığın amacını değiştirme ya da imtiyazlı oy hakkına sahip pay senetlerinin çıkarılması kararı lehinde oy kullanmayan nama yazılı pay sahibi, söz konusu kararların İsviçre Resmi Ticaret Gazetesinde ilanından itibaren altı ay süreyle, esas sözleşmede yer alan pay senetlerinin devri ile ilgili kısıtlamalara tabi olmaz.

<https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/19110009/index.html> (07.08.2019)

²⁷ İsvBK m. 703: Kararlar ve seçimler / Genel olarak

Yasa ya da ana sözleşme hükümleri aksini öngörmedikçe, kararların alınması ve seçimlerin yapılması temsil olunan oyların mutlak çoğunluğu ile olur. <https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/19110009/index.html> (07.08.2019)

Benzer düzenlemeler Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu (AlmPOK)'nda da yer alır. AlmPOK m. 179'da²⁸ sözleşme değişikliklerinde genel kurul kararı alınacağı ifade edildikten sonra TTK m. 421/3'e yollama yapılan konularda Alm.POK m. 179 uygulanacak olup, bu konularda ağırlaştırılmış yetersayılar uygulanır.²⁹ Bu ağırlaştırılmış yetersayı ise, genel kurulda temsil olunan sermayenin en az dörtte üçü olarak öngörülmüştür. Yasa ya da esas sözleşmede farklı bir yetersayı öngörülmemişse, kullanılan oyların çoğunluğu da aranmaktadır.

İtalyan Medeni Kanununda farklı bir düzenleme vardır. İtalMK m. 2368'e göre,³⁰ genel kurul toplantılarında kararlar, ortaklık sözleşmesinde daha ağır çoğunluk öngörülmedikçe, mutlak çoğunlukla alınmaktadır. Oy hakkından yoksun paylar da çoğunluk belirlenirken hesaba katılacaktır. İtalMK m. 2437'de ise,³¹ sözleşme değişikliklerini de içeren bazı konulara ilişkin kararlarda ortaklara ortaklıktan ayrılma olanağı tanınmıştır.

²⁸ *AlmPOK m. 179: Genel Kurul Kararları*

(1) Maddelerde herhangi bir değişiklik, genel kurul kararı gerektirir. Genel kurul, denetim kuruluna yalnızca maddelerin ifadesine yönelik değişiklikler yapma yetkisi verebilir.

(2) Genel kurulda karar, pay sermayenin dörtte üçünden az olmayan, toplantıda temsil olunanların çoğunluğu ile alınır. Ortaklık hükümleri, işletme amacıyla değişiklik yapılması konusunda farklı bir sermaye çoğunluğunu, sadece daha ağır bir sermaye çoğunluğu olarak öngörebilir. Ortaklık hükümleri ek koşullar öngörebilir.

(3) Pay sınıfı birden fazla ise, herhangi bir sınıfın aleyhine değişiklik yapılacaksa, genel kurul kararının yürürlüğe girmesi için, olumsuz yönde etkilenen pay sahiplerinin onayı gerekir. Olumsuz etkilenen pay sahipleri, bu onayı ayrı bir karar olarak verirler. Ayrı olarak alınacak bu kararlara, fıkra (2) uygulanır.

https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_aktg/englisch_aktg.pdf (07.08.2019)

²⁹ Kendigelen, Nisaplar, s. 20

³⁰ *İtalMK m. 2368: Genel Kurulun Oluşumu ve Kararların Geçerliliği*

Olağan olağan genel kurul toplantısı, oy hakkına sahip olmayan paylar dışında, sermayenin en az yarısı temsil edilerek usulüne uygun olarak yapılır. Ana sözleşmede daha yüksek çoğunluk öngörülmedikçe, mutlak çoğunlukla karar verir. Ortaklık görevlilerinin atanması için, ana sözleşme belirli kurallar öngörebilir.

Olağanüstü toplantı, ana sözleşmede daha yüksek bir çoğunluk öngörülmemişse, sermayenin yarısından fazlasının olumlu oyu ile karar verir. Risk sermayesi piyasasından yararlanan ortaklıklarda, olağanüstü genel kurul, usulen temsil edilen sermayenin en az yarısı veya esas sözleşmede öngörülen daha büyük oran ile temsil edilir ve usulen toplantıda temsil edilen sermayenin en az üçte ikisinin olumlu oyu ile karar alır.

Yasalarca aksi öngörülmedikçe, oy kullanma hakkı bulunmayan paylar toplantıların düzenli olarak oluşumu amacıyla hesaba katılır. Oy hakkı bulunmayan bu paylar, oy hakkı bulunan kişilerin açıklanmasından sonra, menfaat çatışmasından kaçınmak için, kararın alınması için gerekli olan sermayenin ve çoğunluğun belirlenmesinde hesaba katılmaz."

³¹ *İtalMK m. 2437: Ayrılma Hakkı*

Aşağıdaki kararlara katılmayan pay sahiplerinin paylarının tamamı veya bir kısmı için ayrılma hakları vardır:

a) Ortaklık faaliyetlerinde önemli bir değişiklik yapılmasına neden olan, ortaklığın amaç maddesinin değiştirilmesi;

b) Ortaklığın tür değiştirmesi;

Esas Sözleşme Değişikliklerinde Yetersayıları Düzenleyen TTK m. 421'in Değerlendirilmesi

eTK m. 388'in karşılığı olan TTK m. 421 genel kurula ilişkin hükümler arasında yer almaktadır. TTK m. 421/1, esas sözleşmenin değiştirilmesi ile ilgili toplantı ve karar yetersayısına ilişkin genel hükmü içermektedir. Bu hüküm esas itibarıyla, eTK m. 388'in üçüncü ve dördüncü fıkralarının tekrarı olmakla birlikte³² TTK m. 421'de toplantı ve karar nisapları eTK m. 388'e göre farklı şekilde düzenlenmiştir.³³⁻³⁴

TTK m. 421, maddenin ön tasarındaki düzenlemesi, yapılan eleştiriler de dikkate alınarak,³⁵ tamamen değiştirilmiştir. Madde alt komisyonunda değiştirilmiş olan şekliyle, Adalet Komisyonunca da kabul edilmiştir. Ancak, bu madde bu son haliyle kabul edilmiş olmakla birlikte, bu maddeye yapılan yollamalar dikkate alınmamış, TTK'nın değişik maddeleri ile tam olarak uyumlu hale getirilmemiştir. Örneğin TTK'nın 356/3, 473/3, 504, 505, 429/1(d), 538/2 maddeleri-

c) Kayıtlı merkezin yurt dışına taşınması;

d) Tasfiye halinin iptali;

e) Aşağıdaki fıkrada veya tüzük ile tanınan bir veya daha fazla ayrılma nedeninin ortadan kaldırılması;

f) Ayrılma halinde payın değerini belirleme ölçütlerinin değiştirilmesi;

g) Oy kullanma ve katılma hakları ile ilgili iç tüzük değişiklikleri.

Esas sözleşmede aksi belirtilmedikçe, aşağıdaki kararların onaylanmasına katılmayan pay sahiplerinin ayrılma hakları vardır:

a) Sürenin uzatılması;

b) Payların devrine ilişkin kısıtlamaların getirilmesi veya kaldırılması.

Ortaklık belirsiz bir süre için kurulursa ve paylar düzenli bir piyasada yer alıyorsa, pay sahibi en az yüz seksen gün önceden haber vermek suretiyle ayrılabilir; sözleşme bir yılı geçmeyecek şekilde daha uzun bir süre öngörebilir.

Risk sermayesi piyasasından yararlanmayan ortaklıkların düzenlemeleri, ayrılma için başka nedenler öngörebilir.

Yönetim ve koordinasyon faaliyetlerine tabi ortaklıklarda, ayrılmaya ilişkin mevcut hükümler saklıdır.

Bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen hallerde, ayrılma hakkının kullanılıp kullanılmamasına dair her türlü anlaşma geçersizdir.", <https://wipolex.wipo.int/en/text/430550> (07.08.2019)

³² Tasarı 421/1'in madde gerekçesi: "Birinci fıkra, esas sözleşmenin değiştirilmesi ile ilgili toplantı ve karar nisabına ilişkin genel hükmü içermektedir. Bu hüküm, esas itibarıyla, 6762 sayılı Kanunun 388'inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarının tekrarıdır.

³³ eTK'da genel kurul toplantılarında yetersayılarla ilgili bkz. Oğuz İmregün, "Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayıları", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* (İÜHF), C. 1, S. 1-4, İstanbul, 1984

³⁴ eTK ve TTK arasındaki farklılıklarla ilgili detaylı bilgi için bkz. Abuzer Kendigelen, "Anonim Şirketlere İlişkin Hükümlerde Benimsenen Bazı Ağırlaştırılmış Nisaplar Bilinçli Bir Tercih Ürünü mü?" (Ağırlaştırılmış Nisaplar), Banka ve Ticaret Enstitüsü 60. Yıl Armağanı, Ankara 2015, s.97 vd.

³⁵ Bkz. Moroğlu, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 226 vd.

ne bakıldığında bu uyumsuzluk görülmektedir.³⁶ Bu düzenlemede toplantı ve karar nisabına TTK m. 421'in 3. ve 4. fıkralarının uygulanacağı belirtilmektedir. Ancak m.421'in ön tasarısına³⁷ sonradan yapılan değişiklik gözden kaçırılmış; örneğin, TTK m. 356'nın uygulanma olasılığı oldukça zorlaştırılmıştır. Benzer uyumsuzluklar diğer maddelerde de görülmektedir.

TTK m. 421'in düzenlemesi, TTK m. 418'in düzenlemesinden farklıdır; TTK m. 418, esas sözleşme değişiklikleri dışındaki olağan ya da olağanüstü genel kurul toplantıları ile ilgilidir. TTK m. 421'de konuların önemine göre farklı yetersayılar öngörülmüştür. TTK m. 421, gerekçede de ifade edildiği gibi, esas sözleşme değişikliklerine uygulanacak toplantı ve karar yetersayılarını düzenlemektedir.³⁸ TTK m. 421/1'de toplantı ve karar yetersayıları ayrı ayrı belirtilmiştir. Ancak aynı maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında yetersayılar kararlar açısından ifade edilmiştir; bu yetersayılar, toplantı yeter sayısına ilişkin özel bir düzenlemeye yer verilmediğinden, madde gerekçesinde de belirtildiği gibi, aynı zamanda toplantının yapılabilmesi için de gereken yetersayılar olarak kabul edilebilir.³⁹

TTK m. 421/2'de oy birliğini gerektiren kararlara yer verilmiştir. Bunlar; (i) Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar (ii) Ortaklığın merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlardır. eTTK m. 388/1'de yer alan "paysahiplerinin taahhütlerini hususundaki kararlar" ifadesi yerine TTK 421/2 (a)'da "Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülükler koyan kararlar" ifadesine yer verilmiştir.

³⁶ Abuzer Kendigelen, *Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler (Tespitler)*, B.3, İstanbul, 2016, s. 319, dpn 182

³⁷ 421/3 ve 4 ilk tasarıda şu şekilde düzenlenmişti:

421/3 Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları sermayenin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan paylarının sahiplerinin olumlu oylarıyla alınır.

- a) Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi,
- b) İmtiyazlı pay oluşturulması,
- c) Nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması

421/4 Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları sermayenin en az yüzde ellisini oluşturan paylarının sahiplerinin olumlu oylarıyla alınır.

- a) Esas sözleşmenin her türlü değişikliğine ilişkin kararlar,
- b) Nevi değiştirme, birleşme ve bölünmeye ilişkin kararlar

³⁸ Ön tasarıda m.421/1 sadece karar yetersayılarını düzenlenmekteyken, maddenin son tasarıdaki değişikliklerle aynen kabul edilen son halinde, m. 421/1'de hem toplantı hem de karar yetersayılarına yer verilmiştir.

³⁹ Madde gerekçesi: "Madde, sadece esas sözleşme değişikliklerine uygulanacak toplantı ve karar nisaplarını göstermektedir. Nisaplar "kararlar" bağlamında ifade edilmiştir. Ancak hükümlerden de anlaşılacağı üzere, öngörülen kararların alınabilmeleri en az o oranda toplantı nisabının varlığı ile mümkündür."

Aynı şekilde eTTK m. 381/1’de yer alan “şirketin tabiyetini değiştirmek” ifadesi yerine TTK m. 421/2 (b)’de “şirketin merkezinin yurt dışına taşınması” ifadesine yer verilerek önemli değişiklik yapılmıştır.

TTK m. 421/3’de esas sözleşme değişikliği ile ilgili bazı kararlar önemli kabul edilerek farklı yeter sayılar öngörülmüştür. Önemli kabul edilen bu kararlar ortaklığın işletme konusunun tamamen değiştirilmesi, imtiyazlı pay oluşturulması ve nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması olarak öngörülmüştür. TTK m. 421/5 ile pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören anonim ortaklıklar açısından istisna getirilmiş, bu ortaklıklarda sermayenin artırılması ve kayıtlı sermayenin üst sınırının yükseltilmesi konusuna ilişkin esas sözleşme değişiklikleri ile birleşme, bölünme ve tür değiştirme kararlarının alınacağı genel kurul toplantıları ile ilgili farklı yetersayılar öngörülmüştür.

TTK m. 421/6’da ise, İşletme konusunun tamamen değiştirilmesi veya imtiyazlı pay oluşturulmasına ilişkin genel kurul kararına olumsuz oy vermiş nama yazılı pay sahipleri, bu kararın Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmasından itibaren altı ay boyunca payların devredilebilirliği hakkındaki kısıtlamalarla bağlı olmadıkları belirtilmiştir.

TTK m. 421 eTK m. 388’den tamamen farklı bir düzenleme getirmiş olduğu için, Yürürlük Kanununun 26. maddesi geçiş hükmüne yer vermiştir. Esas sözleşmelerinde eTK hükümlerinin uygulanacağı belirtilen anonim ortaklıklara, TTK’nın yürürlüğe girmesinden itibaren oniki aylık bir süre tanınarak; bu süre içinde, esas sözleşmelerini değiştirerek, yetersayılar konusunda TTK’ya uygun bir düzenleme yapma olanağı verilmiştir. Ayrıca, herhangi bir sözleşme, taahhütname, temlikname veya diğer bir belgede 6762 sayılı Kanunun 388’inci maddesine madde numarası verilerek veya bu maddenin içeriğine yapılan yollamalar, TTK m. 421’e yapılmış sayılacağı kabul edilmiştir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında da, Bir esas sözleşmede esas sözleşme değişikliklerine ilişkin olarak eTK m. 388’de belirtilenlerden daha ağır yetersayılar öngörülmüş olup da bunlar TTK m. 421/1’de öngörülen yetersayılardan ağırsa, bunların uygulanmasına devam olabileceği; ağırlaştırılmış nisaplara ilişkin esas sözleşmedeki veya herhangi bir sözleşme veya hukukî metindeki özel düzenleme TTK m. 421’e göre daha hafifse m. 421’in uygulanacağı belirtilmiştir. Yürürlük Kanunu m. 20/2’de ise, yapılacak esas sözleşme değişiklikleri açısından imtiyazlı pay sahiplerini korumayı amaçlayan eTK m. 369 ve m. 454 hükümlerinin uygulanmayacağı öngörülmüştür.

TTK m. 421’de düzenlenen esas sözleşme değişikliklerinde, genel kurul toplantı ve karar yeter sayıları belirlenirken, TTK m. 479/3 hükmünün de dikkate alınması gerekir. Bu hükme göre, esas sözleşme değişikliklerinde imtiyazlar geçerli olmaz.

Kendigelen, TTK. m. 421’de toplam sermayeye göre belirlenen yetersayıların, oy hakkına yönelik sınırlamalar nedeniyle sorun oluşturabileceği belirtilmektedir.⁴⁰

A. Genel Ana Sözleşme Değişikliği Kararları

TTK m. 421/1’e göre, Kanunda ya da esas sözleşmede farklı bir ağırlaştırıcı hüküm bulunmuyor ise, ana kural olarak, esas sözleşme değişikliğine ilişkin kararlar, ortaklık sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır.⁴¹ TTK m. 421/1’de yetersayılar temsil edilen sermayeye göre değil, TTK m. 418’de olduğu gibi, TTK m. 421/1’de de karar yetersayısı hazır bulunanlar açısından düzenlenmiştir. TTK m. 421/1 c. 1’e göre, Kanunda yer alan yetersayıların sözleşmede yer verilecek hükümlerle değiştirilebilmesi mümkündür. TTK m. 421/1’in son cümlesine göre, “Bu fıkroda öngörülen nisapları düşüren veya nispi çoğunluğu öngören esas sözleşme hükümleri geçersizdir.” Bu nedenle m. 421 kapsamında alınacak kararlarda toplantı yetersayısı esas sermayenin en az yarısı olmalıdır. Anılan bu hüküm gereğince, anılan fıkra kapsamı dışındaki ağırlaştırılmış yeter sayıların esas sözleşme ile değiştirilmesi mümkündür. TTK m. 421/2-6 fıkralarında yer alan yetersayılar ağırlaştırılabilir. Ancak, TTK m. 421/1 ve 418’e göre bu yetersayıların azaltılması olanaksızdır.⁴²

Çağrı yapılmasına karşın, ilk genel kurul toplantısında, Kanunun aradığı yetersayı sağlanamamış ise, en geç bir ay içinde ikinci bir genel kurul toplantısı yapılır. Yapılan bu ikinci toplantıda aranan yeter sayı ortaklık sermayesinin en az üçte birinin temsil edilmesidir. Diğer bir ifade ile ikinci toplantıda ortaklık sermayesinin en az üçte birinin temsil ediliyor olması gerekir.

TTK m. 421/1’de belirtilen yetersayıları düşüren veya nispi çoğunluğu⁴³ öngören esas sözleşme hükümleri geçersizdir. Ancak, bu yetersayılar daha da

⁴⁰ Kendigelen, Nisaplar, s. 125

⁴¹ Y. 11. HD, T. 08.06.2016, E. 155, K. 6336 Sayılı Kararı: “Anonim şirket sermayesinin artırımında, esas sözleşmede özel bir düzenleme yoksa şirket sermayesinin en az yarısını temsil edenlerin çoğunluğuyla sermaye artırımına karar verilir.

Şirket bilançosundaki zararın kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük kararlarında oybirliği kararı gerekir.” (Gönen Eriş, *Ticari İşletme ve Şirketler (Şerh 2017)*, C. 2, B. 3, Ankara, Mayıs 2017, s. 2194)

⁴² Bkz. Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar I*, s. 250: “Yasa koyucunun yaklaşımından hareketle bu hususta diyebiliriz ki, 421. maddenin 2-6 fıkralarındaki nisapların ağırlaştırılması mümkündür. Acaba bu nisaplar azaltılabilir mi? Hatırlanacağı gibi 421’in 1. fıkrası ve 418. madde, bu hükümlerde düzenlenen nisapların azaltılamayacağını belirtmektedir. Bu hükmün karşıtı kavramdan maddenin 2-4 fıkralarındaki kararlarda nisabın esas sözleşme ile daha (TK 421. maddenin 1. fıkrasındaki tabanın altına düşmemek koşulu ile) düşük bir orana indirilebileceği sonucuna varılabilir.”

⁴³ Nispi çoğunluk, sadece kullanılan olumlu ve olumsuz oyların hesaplandığı ve lehteki oyların, aleyhteki oylardan fazla olması halinde, önerinin kabul edilmiş sayıldığı çoğunluktur.

ağırlaştırılabilir. Yasa koyucu, paysahipleri yönünden bir anayasa işlevine sahip olduğu düşüncesiyle, esas sözleşmenin çoğunluğun altındaki bir yetersayı ile değiştirilmesini uygun görmemiştir.

TTK m. 421/1’de, birleşme ve tür değiştirme ile ilgili m. 151/1 ve 189/1’in ifadesinden farklı bir ifade kullanılmıştır. TTK m. 151/1, “esas veya çıkarılmış sermayenin çoğunluğunu temsil etmesi şartıyla, genel kurulda mevcut bulunan oyların dörtte üçü” ifadesi yer almaktadır. Benzer ifadeye TTK m. 189/1’de de yer verilmiştir. TTK m. 421/1’de ise, “şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu” ifadesi yer almaktadır. BTY m. 22/15’de de, genel kurul toplantılarında, ortaklık sermayesinin yarısını temsil eden pay sahiplerinin hazır bulunmalarının gerektiği; kararların ise toplantıda hazır bulunanların oylarının çoğunluğu ile alınacağı belirtilmiştir.

Tek üyeli anonim ortaklıklarda,⁴⁴ sermayenin tümünü oluşturan paya sahip olan tek pay sahibinin, ilk toplantıda hazır bulunması zorunludur. TTK m. 408/3’de tek pay sahibinin genel kurulun tüm yetkilerine sahip olduğu ve tek pay sahibinin genel kurul sıfatı ile karar alabileceği belirtilmiştir. Tek pay sahibi genel kurula tüm paylarını temsilen katılmayabilir; ancak paylarının farklı kişilerce temsil edilerek, farklı yönde oy kullanılamaz. Ayrıca genel kurulda tek pay sahibi ortağın paylarının bir kısmının temsil edilip, bir kısmının temsil edilmemesi olanaksızdır.⁴⁵ Aksini söylemek tek üyeli anonim ortaklık kavramı ile bağdaşmaz. Tek üyeli anonim ortaklıkta kararlar ilk toplantıda ve oybirliği ile alınır. Genel kurula katılmış olan tek üyenin varlığı genel kurul toplantısı için yeterlidir. Bu nedenle tek üyeli anonim ortaklıklarda ikinci toplantı olmaz.⁴⁶

B. Önemli Kabul Edilen Ana Sözleşme Değişikliği Kararları

TTK m. 421/2 ve 3’de bazı konularda ana sözleşme değişiklikleri için, daha önemli kabul edilerek, TTK m. 421/1’den farklı ağırlaştırılmış yetersayılar ön-

⁴⁴ Tek kişilik anonim ortaklıklarda tek paysahibince genel kurul olarak karar alınabilmesi için genel kurulun kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre, usulünce toplanmış, hazır bulunanlar listesi yapılmış, hükümet temsilcinin toplantıya katılmış, toplantı başkanlığı oluşturulmuş, tutanak düzenlenmiş ve kararların deftere yazılmış olması gerekir. Tutanakta oyun kimin tarafından kullanıldığı da gösterilmelidir. Ayrıca tutanağa, oydan yoksunluk varsa yazılmalı, paylar üzerinde intifa hakkı varsa belirtilmelidir.

⁴⁵ Pulaşlı, *Şerh*, s.995

⁴⁶ Kendigelen, TTK m. 418/1’in son cümlesinde. İlk toplantıda öngörülen yetersayı sağlanamadığında ikinci toplantıda herhangi bir yetersayı aranmayacağını belirten ifadenin hatalı olduğunu; çünkü en azından tek paya sahip olan bir paysahibi veya temsilcisinin katılmadığı bir toplantının yapılmasının mümkün olmayacağını, bu nedenle de ikinci toplantı için yetersayının aranmayacağından söz etmenin isabetli olmadığını ifade ederek, dolaylı olarak tek pay sahipli anonim ortaklıklarda da ikinci toplantının olabileceğini belirtmektedir. (Kendigelen, *Tespitler*, s. 317)

görülmüştür. Önemli kabul edilen ana sözleşme değişikliği kararlarında, karar yetersayılarına yer verilmekle birlikte ayrıca bir toplantı yetersayısından söz edilmemiş olduğu için, öngörülen karar yetersayıları toplantı yetersayısı olarak da kabul edilebilir.⁴⁷ Çünkü karar alınabilmesi için toplantıda en az karar yetersayısı için öngörülmüş olan pay sahibinin genel kurulda temsil ediliyor olması gerekir. Yasakoyucu önemli kabul ettiği anasözleşme değişikliklerinde, ikinci toplantıda da aynı yetersayıyı aramaktadır. Genel ana sözleşme değişikliklerinde olduğu gibi azalan yetersayı kabul edilmemiştir.⁴⁸

a. Pay Sahiplerinin Taahhütlerinin Artırılmasına İlişkin Kararlar

TTK m.421/2'ye göre, bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan ana sözleşme değişikliği kararları sermayenin tümünü oluşturan paysahiplerinin oybirliği ile alınır ve bu yetersayılar toplantılarda da uygulanır; hafifletilmesi de olanaksızdır. İlk toplantıda aranan bu yeter sayılar izleyen toplantılarda da geçerlidir.

TTK m.421/2'nin hükmünde, yanlış anlam çıkarmaya yol açacak şekilde, bilanço zararlarının kapatılması amacı ile yükümlülük konulmasına ilişkin kararlardan söz edilmekle birlikte, burada anlaşılması gereken, madde gerekçesinde de belirtildiği gibi, paysahiplerinin taahhütlerini artıran kararlardır. Aynı konuyu düzenleyen, eTK m. 388/1'de de "... paysahiplerinin taahhütlerini artırmak hususundaki kararlar" ifadesine yer verilmişti. TTK m.421/2'de yer alan "bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar" ifadesi öğretide, haklı olarak eleştiriye uğramıştır.⁴⁹ Çünkü, maddenin ifadesi sadece, "bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar" için oybirliğinin aranacağı şeklinde yorumu açıktır.

Ana sözleşme değişikliği ile öngörülecek ikincil yükümlülükler, paysahiplerinin sahip olduğu payların tamamı için değil de, bir kısmı için öngörülmüş olabilir. Bu durumda, ana sözleşme değişikliği kararı alınabilmesi için, ikincil

⁴⁷ Pulaşlı, *Şerh*, s. 995

⁴⁸ Kendigelen, TTK, m. 421/2 ve 3'de öngörülen yetersayılara ulaşamadığında, izleyen toplantıda da aynı yetersayıların aranacağıının m.421/4'de vurgulanmasına gerek olmadığını, çünkü bu maddelerdeki yetersayıların toplantı değil karar yetersayıları olduğunu ifade etmektedir. (Kendigelen, *Tespitter*, s.320)

⁴⁹ Mehmet Bahtiyar/Esra Hamamcioğlu, *Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları (Genel Kurul)*, İstanbul, 2014, s. 90 "Kanımızca, ikincil yükümlülükler ana sözleşme değişikliği yoluyla ortaklıktaki payların bir kısmına bağlanmışsa, bu hükmü yükümlülük üstlenecek olan payların sahiplerinin oy birliği şeklinde anlamak amaca daha uygun olacaktır."; Moroğlu, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 228 "Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar için oy birliğinden söz edilmesi hatalı olmuştur. Bu ifade bilanço zararlarının kapatılması dışındaki yükümlülükler için oy birliği gerekmeyeceği yorumuna açık bir ifadedir."; Ahmet Türk, "Ticaret Kanunu Tasarısının Genel, Ticaret Şirketlerine İlişkin Genel Hükümler ve Anonim Ortaklığa İlişkin Hükümlerin Bazıları Hakkında Düşünceler", *Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan*, C. II, Ankara 2010, s.2189.

yükümlülük altına sokulan payları temsil edenlerin tamamının olumlu oy kullanmış olması gerekir. Diğer bir ifade ile ikincil yükümlülüklerin sonradan getirilebilmesi için bundan etkilenecek olanların oybirliği gerekir.

SPK m. 29/3'e göre, "Halka açık ortaklıkların genel kurul toplantılarında, ortaklık merkezinin yurt dışına taşınması ile bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar hariç olmak üzere, bu Kanunda veya esas sözleşmelerinde açıkça oran belirtilmek suretiyle daha ağır nisaplar öngörülmediği takdirde, 6102 sayılı Kanunun 418'inci maddesi uygulanır. ..." SPK m. 29/3'ün bu hükmüne dayanılarak, TTK m. 421/2 hükmü halka açık anonim ortaklıklara da uygulanır.

b. Ortaklığın Merkezinin Yurt Dışına Çıkarılmasına İlişkin Kararlar

TTK m.421/2'ye göre, ortaklık merkezinin yurt dışına çıkarılmasına ilişkin ana sözleşme değişikliği kararları, sermayenin tümünü oluşturan pay sahiplerinin oybirliğini gerektirmektedir. eTK m. 388/'de yer alan "şirketin tabiyetini değiştirmek" ifadesi yerine TTK m. 421/2'de, "şirketin merkezinin yurt dışına taşınması" ifadesi yer almıştır. Böylece, madde gerekçesinde belirtildiği gibi, doğrudan doğruya devletler özel hukukunda tüzel kişilerin uyrukluğunu belirlemede kabul gören "şirket merkezinin bulunduğu yer" ölçütüne yer verilmiştir.

Tasarıda, 421/2'de öngörülmüş bulunan kararlarda hem toplantı hem de karar yetersayıları için sermayenin yüzde yüzünü temsil eden pay sahiplerinin tümünün oybirliğini gerektiği ifade edilmiştir. Diğer bir ifade ile kararlar için öngörülmüş olan yeter sayılar toplantı yetersayıları olarak da uygulanacaktır. TTK m.421/2'de yer alan kararlar tüm pay sahiplerinin onayını gerektirdiğinden, belirtilmiş olan yeter sayılar hafifletilmesi olanaksızdır.

Toplantı ve karar yetersayısına ilk toplantıda ulaşılamıyorsa, izleyen toplantılarda da aynı yetersayılar uygulanır.

c. Ortaklığın İşletme Konusunun Tamamen Değiştirilmesine İlişkin Kararlar

TTK m. 421/3'e göre, ortaklık işletme konusunun tamamen değiştirilmesi ile ilgili ana sözleşme değişikliklerinde ortaklık sermayesinin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarına gerek vardır. TTK m. 421/3'de karar yetersayısı m. 421/1'den farklı olarak, hazır bulunanlara göre değil, sermayenin belirli bir oranına göre öngörülmüştür.

TTK m. 421/3'de belirtilen yetersayı, TTK m. 356/3, 473/3, 504, 505, 529/1(d) ve 538'de yer alan yollamalar nedeniyle, kuruluşun sonra devralma, ortaklık esas sermayesinin azaltılması, her çeşit borçlanma senetlerinin ihracı, menkul kıymet çıkarılmasında yönetim kuruluna yetki verilmesi, anonim ortaklığın sona erdirilme-

si,⁵⁰ önemli miktardaki aktiflerin toptan satılması⁵¹ ile ilgili genel kurul kararlarının alınmasında da uygulanır. Sermaye artırımı kararlarının nitelikli çoğunlukla alınacağına ilişkin esas sözleşme hükmünün değiştirilmesi, yine aynı nitelikli çoğunlukla karara bağlanmalıdır.⁵² Sermaye artırımı kararı ise bir ana sözleşme değişikliği olduğundan ve Kanunda özel bir yetersayıya yer verilmemiş olduğundan, genel ana sözleşme değişikliklerine ilişkin TTK m. 421/1 hükmü uygulanacaktır.

TTK m. 421/3'de belirtilen yetersayı ilk toplantıda sağlanamadığında sonraki toplantılarda da aynı yetersayı aranmaktadır (TTK m.421/4).⁵³

TTK m. 421/3'de işletme konusunun tamamen değiştirilmesi ile işletme konusunun değiştirilmesi ayrı değerlendirilerek, işletme konusunun tamamen değiştirilmesi özel bir anasözleşme değişikliği olarak kabul edilmiş; ortaklık işletme konusundaki tüm değişiklikler için aynı yetersayılar öngörülmemiştir. TTK m. 421/3'ün madde gerekçesinde, işletme konusunun "tamamen" değiştirilmesi ile bir konudan başka bir işletme konusuna geçilmesi veya bu sonucu doğuracak değişikliklerin ifade edildiği belirtilmiş ve konuya ilişkin örneğe yer verilmiştir. Örneğin mobilya üretiminden vazgeçilip turizm yapılmak istenmesi veya mobilyacılık muhafaza edilmekle birlikte kaleme alış şekline göre pasif konu kabul olunması gibi durumlarda işletme konusunun tamamen değiştirilmiş olduğu; işletme konusunun daraltılması veya genişletilmesi, hatta önemli değişikliklerin, bu hükmün kapsamı dışında olduğu ifade edilmiştir. Mevcut işletme konusunun terk edilmesi ve ona çok yakın yeni bir konuya geçilmesine bu hükmün uygulanıp uygulanmayacağı mahkeme kararları ile doktrine bırakılmıştır. Bu nedenle, TTK m. 421/3'ün uygulanabilmesi için ortaklık işletme konusunun tamamen değiştirilip değiştirilmediğinin saptanması çok kolay olmayıp, sorunlara neden olacaktır. Bu düzenleme öğretide de eleştirile uğramış olup,⁵⁴

⁵⁰ Y. 11. HD, T. 09.05.2016, E. 10391, K. 5202 Sayılı Kararı: "6102 sayılı TTK m. 529/1(d) ve 421/3-4 maddeleri uyarınca sermayenin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla tasfiye kararı alınmalıdır. (Eriş, *Şerh 2017*, s. 2195)

⁵¹ BTY m. 20/12'ye göre de genel kurul toplantısında, önemli miktarda ortaklık aktiflerinin toptan satışı kararının, ortaklık sermayesinin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan pay sahiplerinin olumlu oylarıyla alınacağı; ilk toplantıda bu yetersayının bulunmaması halinde, yapılacak ikinci toplantıda da aynı yetersayıların alınacağı belirtilmiştir. Ancak kanunda yer almayan bir düzenlemeye yönetmelikte yer verilmesi eleştiriye açıktır. Bkz. Levent Biçer/Esra Hamamcioğlu, Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Uygulanan Yetersayılar ve Bazı Değerlendirmeler, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* (BAÜHFD), 2017, C. 12, S. 149-150, s. 82

⁵² Y. 11. HD, T. 06.09.2013, E. 2111, K. 15138 Sayılı Kararı: "Sermaye artırımı kararlarının nitelikli çoğunlukla alınacağına ilişkin esas sözleşme hükmünün değiştirilmesi, yine aynı nitelikli çoğunlukla karara bağlanmalıdır." (Eriş, *Şerh 2017*, s. 2196)

⁵³ Ömer Korkut, "6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımının Geçersizliği", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası (İÜHFİM)*, C. LXXI, S. 2, 2013, s. 280

⁵⁴ Bahtiyar/Hamamcioğlu, a.g.e., s. 92; Moroğlu, *Değerlendirme ve Öneriler*, s.228; Kendigelen, *Tespitler*, s. 320

Moroğlu'nun belirttiği gibi, işletme konusunun “tamamen” değiştirilmesi koşulu hükmün dolanılmasına uygun niteliktedir.⁵⁵

TTK m. 421/3'de işletme konusunun tamamen değiştirilmesi kararlarına yer verilmiş ancak, yapısal değişiklik ile ilgili kararlara ilişkin yetersayılar TTK m. 421'de yer almamıştır. Çamoğlu'nun ifade ettiği gibi, bu işlemlerin özendirilmesi amacı ile birleşme, bölünme ve tür değiştirme konusundaki genel kurul kararları, daha düşük yetersayılara bağlanmıştır.⁵⁶

d. İmtiyazlı Pay Oluşturulmasına İlişkin Kararlar

İmtiyazlı payların oluşturulmasına ilişkin ana sözleşme değişikliği kararları, TTK m. 421/3'e tabi olmakla birlikte; mevcut imtiyazlı payların genişletilmesine ilişkin kararlar, bu hükmün kapsamı dışındadır. Kanunun madde gerekçesinde açıkça ifade edildiği gibi, sonradan imtiyazlı payın oluşturulması yeni bir düzen oluşturmaktadır. Bu nedenle mevcut imtiyazlı payların veya imtiyazların kaldırılması veya zayıflatılması 454'üncü maddeye tâbidir. Diğer bir ifade ile mevcut imtiyazlı payların genişletilmesi amaçlanıyor ise, TTK m. 421/1 hükmü değil; imtiyazlı pay sahipleri özel kuruluna ilişkin yetersayıları düzenleyen m. 454/3 hükmünün uygulanacağı ifade edilmiştir. TTK m. 421/1(b) hükmü iki açıdan eleştiriye uğramıştır.⁵⁷ İlk olarak, ilk kez imtiyazlı payların oluşturulması ile mevcut imtiyazların genişletilmesi arasında bir fark bulunmamaktadır. İkinci olarak, m. 421'de TTK m. 454'e yollama yapılmamış olması bu maddenin uygulanmasını mümkün kılmamaktadır. Biz de bu eleştiri ve görüşlere katılıyoruz. İmtiyazlı pay oluşturulması ya da mevcut imtiyazlı payların yanında yeni imtiyazlı paylar yaratılmak istenmesi, pay sahiplerinin korunması yönünden, farklılık yaratmamaktadır. Her iki halde de m.421'deki yetersayıların aranması amaca daha uygun olurdu.

e. Nama Yazılı Payların Devrinin Sınırlanmasına İlişkin Kararlar

Nama yazılı payları devrinin sınırlanması Türk Ticaret Kanunu ile getirilen bir yeniliktir.⁵⁸ TTK m. 421/3(c)'ye göre nama yazılı pay senetlerinin sınırlanmasına ilişkin sözleşme değişikliği kararları da, sermayenin en az yüzde

⁵⁵ Moroğlu, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 228 “Öte yandan, maddenin üçüncü fıkrasını (a) bendinde öngörülen, işletme konusunun değiştirilmesine ilişkin “tamamen” koşulu hükmün dolanılmasına yol açacaktır. Gerçekten şirketin işletme konusunun yüzde doksan dokuzu değiştirilirse (a) bendi hükmü devre dışı kalacaktır. Bu nedenle, “tamamen” sözcüğü yerine “esaslı bir bölümü” ibaresi konulmalıdır.”

⁵⁶ Ersin Çamoğlu, “Yeni Ticaret Kanunu'nda Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar” (Nisaplar), *Yaklaşım*, Y. 21, S.241, Ocak 2013, s. 246

⁵⁷ Çamoğlu (Poroy/Ünal Tekinalp), *Ortaklıklar I*, s. 512 vd.

⁵⁸ Nama yazılı pay senetlerinin sınırlanması ile ilgili bkz. Karasu, Rauf, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre, Nama Yazılı Payların Devrinin Sınırlanması”, *Gazi Üniversitesi HFD C. 12*, Prof. Dr. Atilla ÖZER'e Armağan, s.127-148

yetmişbeşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınır.⁵⁹ Nama yazılı payların devrinde her tür kısıtlama yüzde yetmişbeş yetersayıya bağlanmıştır. Yasakoyucu açıkça ifade etmemiş olsa da, nama yazılı payların devri konusunda bir bağlam hükmünün mevcut olduğu varsayımına dayanmıştır.⁶⁰ TTK m.421/6'ya göre, nama yazılı pay sahipleri, işletme konusunun tamamen değiştirilmesi veya imtiyazlı pay oluşturulmasına ilişkin genel kurul kararına olumsuz oy vermiş ise, bu kararın Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayınlanmasından itibaren altı ay süreyle payların devri ile ilgili kısıtlamalarla bağlı olmaz. Bu düzenleme de eleştiriye uğramıştır.⁶¹ Mevcut hükme göre, yapılacak esas sözleşme değişikliklerinde yeni bağlamlar öngörülmesi ise, karara olumsuz oy veren pay sahiplerini paylarını hiçbir şekilde serbestçe devredemeyeceklerdir. Oysa esas sözleşme değişikliği ile yapılacak bir bağlama, diğer bir ifade ile ortaklığa girerken mevcut olmayan devir sınırlamasına, sonradan yapılacak bir sözleşme değişikliği ile getirilmesine, karşı çıkması halinde payını devir olanağının tanınması daha doğrudur.

f. Sermaye Piyasası Kanununda Belirtilen Durumlara İlişkin Kararlar

TTK m. 421/5'e göre, Pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören ortaklıklarda, sermayenin artırılması ve kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesine ilişkin anasözleşme değişiklikleri ile birleşmeye, bölünmeye ve tür değiştirmeye ilişkin konularda genel kurulda karar alınabilmesi için, anasözleşmelerinde aksine hüküm yoksa TTK m. 418'de öngörülen toplantı yetersayıları uygulanır. Bu hükmün uygulanabilmesi için anonim ortaklığın pay senetlerinin borsada işlem görmesi gerekir. Bu hüküm, pay senetleri borsada işlem görmeyen anonim ortaklıklara uygulanmaz. TTK m. 421/5'de belirtilen konularda karar alınabilmesi için TTK. 418'de yer alan genel yetersayılara uyulacaktır. Bu

⁵⁹ Y. 11. HD, T. 10.06.2015, E. 2727, K. 8016 Sayılı Kararı: "Nama yazılı payların devrinin sınırlandırılmasına yönelik esas sözleşme değişikliğinde, TTK m. 421/3(c) hükmü uygulanır. Bu kurala uymayan genel kurul kararı batıl sayılır." (Eriş, *Şerh 2017*, s. 2195)

Y. 11. HD, T. 13.03.2015, E. 2094, K. 3465 Sayılı Kararı: "Esas sözleşme değişikliğinin bazı kararları, özel karar sayısı ile belirlenmiş olmasına göre, TTK m. 421/3(c) hükmü uyarınca sermayenin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla karara bağlanması gerekmektedir." (Eriş, *Şerh 2017*, s. 2196)

⁶⁰ Çamoğlu, Nisaplar, s. 247

⁶¹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar I*, s. 513 "... TK 421. Maddenin 3. fıkrasının (c) bendi uyarınca sözleşme değişikliği ile yeni bağlam getirilmesi halinde karara olumsuz oy veren paydaşlara, paylarını serbestçe devredebilecekleri bir süre tanınmamıştır. Oysa karara muhalif kalan paydaşlar açısından, aynı türden serbest devir süresine işletme konusunun tamamen değiştirilmesi halinde ihtiyaç vardır."; Kendigelen, *Tespitler*, s. 321 "Ancak bu hakkın TTK m. 421/3 kapsamındaki iki karar için tanınıp, doğrudan devir sınırlaması öngören esas sözleşme değişiklikleri halinde tanınmaması yerinde olmamıştır. Gerekçedeki ifadenin aksine, ortağa payını serbestçe devir imkanının tam da bu halde sağlanması zorunludur. Zira bir ortağın, ortaklığa girerken mevcut olmayan bir devir sınırlamasına, kendi karşı iradesine rağmen muhatap kılınması adil değildir."

kararlarda, toplantı yetersayısı ilk toplantıda sermayenin dörtte biri; karar yeter sayısı ise, toplantıda bulunanların oy çoğunluğudur. TTK m. 421/1’de m. 418’e toplantı yetersayıları için atıf yapılırken, karar yeter sayılarına ilişkin atıf yer almamaktadır. Öğretide, hükmün konuluş amacı dikkate alınarak, karar yeter sayıları konusunda da m. 418’in uygulanacağı, kabul edilmiştir.⁶² Sermaye Piyasası Kanunu (SPK), tüm halka açık anonim ortaklıklar için özel hükümlere yer vermiştir. Diğer bir ifade ile payları borsada işlem görsün ya da görmesin bu hükümlere bağlıdır. SPK m. 29/3’e göre, halka açık anonim ortaklıklar, ortaklık merkezinin yurt dışına taşınması, bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar dışında, TTK veya anasözleşmede daha ağır yetersayılar öngörülmemiş ise, SPK m. 29/6 hükmü saklı olmak üzere, TTK m. 418 uygulanacaktır. Bu nedenle TTK m. 421/5’in uygulama kabiliyetinin kalmadığı söylenebilir.⁶³

SPK m. 29/6’ya göre, “Halka açık ortaklıklarda yeni pay alma haklarının kısıtlanmasına, kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kuruluna yeni pay alma haklarını kısıtlama yetkisinin verilmesine, sermaye azaltımına ve 23’üncü maddenin birinci fıkrasına göre belirlenen önemli nitelikteki işlemlere ilişkin kararların genel kurulca kabul edilebilmesi için, esas sözleşmelerinde açıkça oran belirtilmek suretiyle daha ağır nisaplar öngörülmediği takdirde, toplantı nisabı aranmaksızın, ortaklık genel kuruluna katılan oy hakkını haiz payların üçte ikisinin olumlu oy vermesi şartı aranır. Ancak, toplantıda sermayeyi temsil eden oy hakkını haiz payların en az yarısının hazır bulunması hâlinde, esas sözleşmede açıkça daha ağır nisaplar öngörülmedikçe, toplantıya katılan oy hakkını haiz payların çoğunluğu ile karar alınır. Bu işlemlerde, 6102 sayılı Kanunun 436’ncı maddesinin birinci fıkrasına göre taraf olan ortaklar bu işlemlerin onaylanacağı genel kurul toplantılarında oy kullanamazlar. Bu fıkrafta belirtilen nisapları hafifleten esas sözleşme hükümleri geçersizdir.”

SPK m. 29/6’da bazı önemli nitelikteki işlemlere örnek verilmiş olup, Sermaye Piyasası Kurulu da SPK m. 23/1’e göre önemli nitelikteki işlemleri belirleme yetkisine sahip bulunmaktadır. Sermaye Piyasası Kurulunca bu yetkiye dayanılarak, II-23.1 sayılı “Önemli Nitelikteki İşlemlere İlişkin Ortak Esaslar ve Ayrılma Hakkı Tebliği”⁶⁴ yayımlanmıştır.

Halka açık anonim ortaklıklarla ilgili bir diğer düzenlemeye de SPK m. 33/4’de yer verilmiştir. SPK m. 33/4’e göre, “Pay sahibi sayısı sebebiyle halka

⁶² Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar I*, s. 515; Bahtiyar, *Ortaklıklar*, s. 186.

⁶³ Bkz. Bahtiyar, *Ortaklıklar*, s.186; Bahtiyar, *Sermaye Piyasası*, s. 60.

⁶⁴ 30.12.2012 tarih ve 28513 sayılı Resmi Gazete

açık sayılan ortaklıklardan, 16'ncı madde uyarınca paylarının borsada işlem görmesini istemeyenler, pay sahibi tam sayısının en az üçte ikisinin olumlu oyu veya toplam oyların dörtte üçü ile alınacak bir genel kurul kararı ile bu Kanun kapsamından çıkabilir. Bu durumda Kanunun kapsamından çıkma kararına olumlu oy kullanmayan pay sahiplerine 24'üncü madde uyarınca ayrılma hakkı tanınır. 16'ncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca Kurulca resen halka açık ortaklık statüsünden çıkarılacak ortaklıkların hâkim ortaklarına diğer paylar için pay alım teklifinde bulunma zorunluluğu getirilebilir. Buna ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir." Bu hükümde, SPK m. 29/3 ve 29/6'dan farklı olarak, karar yetersayıları paya değil pay sahibi tam sayısına göre düzenlenmiştir.

SONUÇ

Anonim ortaklıklarda genel kurul toplantılarının amacı, kural olarak, gündem maddelerinde yer alan konularda karar almaktır. Anonim ortaklıklarda karar alınması bir süreçtir. Bu süreçte genel kurulda bulunanlar tartışır ve önerilerde bulunurlar. Bu sürecin iyi yönetilebilmesi ve sonuç olarak sağlıklı kararların alınabilmesi için hem toplantı hem karar aşamasında belirli yetersayılara gerek vardır. Ancak kararı gerektiren her konunun da aynı önemde olması olanaksızdır. Bu nedenle yasakoyucu yetersayıları belirlerken, konulara göre farklı yetersayılar aramıştır. Toplantıların yapılması ve karar alınması için, genel kurulda sermayenin belli bir oranına sahip paysahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunmasını zorunlu kılmıştır. Toplantı yetersayısı ile ilgili oranın, olağan yetersayıların arandığı ilk toplantıda ve ağırlaştırılmış yetersayıların arandığı tüm toplantılarda toplantı süresince korunmasını sağlamak, gerek paysahiplerinin gerekse ortaklığın çıkarlarıdır. TTK m. 418/1'deki "... Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır" hükmü bu açıdan önemlidir. Böylece toplantı boyunca yetersayının korunmasına ilişkin şartın Kanunda yer alması, toplantı yetersayısının toplantı sonuna kadar korunup korunmayacağına yönelik tartışmalara yer bırakmamaktadır. Ancak, bu hüküm tek başına tüm tartışmaları engellememekte, bu kez "toplantı süresince" ifadesinden ne anlaşılması gerektiği ve toplantı devam ederken, toplantı yetersayının başlangıçta var olan oranın altına düşmesi halinde, o ana kadar alınmış olan kararların geçerli olup olmadığı şeklinde bir tartışmaya yol açmıştır. Ayrıca bu şartın, sadece basit yetersayıyı gerektiren kararlar için mi öngörüldüğü, yoksa ağırlaştırılmış yetersayılara tabi kararlarda da geçerli olup olmadığı şeklinde bir tartışmaya da neden olmaktadır. Tüm bu tartışmalar da dikkate alındığında, bu şartın Kanunda yer alması yerinde olmakla birlikte, TTK m. 416'da olduğu gibi, "... bu toplantı nisabı varolduğu sürece karar alınabilir" veya "bu nisap aranan oranın altına düştüğü andan itibaren karar alınmaz, o ana kadar alınan kararlar geçerlidir" şeklinde ek bir düzenlemeye gerek vardır.

Ortaklık sözleşmesi, ortaklığın anayasası niteliğinde kabul edildiğinden, pay sahiplerinin ve ortaklığın yararı açısından, ana sözleşme değişiklikleri önemli konular arasındadır. Bu nedenle esas sözleşme değişiklikleri TTK m. 421’de, yerinde olarak, özel olarak ele alınmıştır. Ancak her sözleşme değişikliği aynı öneme sahip değildir. Bu noktada ana sözleşme değişiklikleri de konusuna göre farklı ağırlaştırılmış yetersayılara tabi kılınmıştır. Kanunda öngörülen esas sözleşme değişikliklerine ilişkin yetersayılar belirlenirken, özellikle İsvBK m. 704’ün kaynak oluşturmuştur. TTK m. 421’in ana sözleşme değişiklikleri ile ilgili düzenlemesi, bazı noktalarda açıklamaya gerek duymakta, bazı noktalarda ise yanlış anlaşılmalara neden olmaktadır. Ayrıca TTK m. 421’in madde tasarısında sonradan yapılan değişikliklerde, bu maddeye Kanunun diğer maddeleri ile yapılan yollamaların dikkate alınmadığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Altaş, Soner, “Anonim Şirketlerde Olağan Genel Kurul Toplantısı Çağrısız Olarak Yapılabilir mi?”, *Çözüm*, Ocak-Şubat, 2015
- Bahtiyar, Mehmet, “Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yetersayısının “Toplantı Süresince Korunması” Şartına İlişkin TTK 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi” (Toplantı Yetersayısı), *Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan*, İstanbul, 2017
- Bahtiyar, Mehmet, *Sermaye Piyasası Hukukuna Giriş* (Sermaye Piyasası), B. 1, Mayıs 201
- Bahtiyar, Mehmet/Hamamcıoğlu, Esra, *Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları (Genel Kurul)*, İstanbul, 2014
- Bahtiyar, Mehmet, *Ortaklıklar Hukuku* (Ortaklıklar), B. 13, İstanbul, 2019
- Biçer, Levent/ Hamamcıoğlu, Esra, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Uygulanan Yetersayılar ve Bazı Değerlendirmeler”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* (BAÜHFD), 2017, C. 12, S. 149-150
- Bilgili, Fatih/Demirkapı, Erhan, *Şirketler Hukuku*, Bursa, 2013
- Çamoğlu, Ersin, “Yeni Ticaret Kanunu’nda Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar”, *Yaklaşım*, Y. 21, S.241, Ocak 2013
- Domaniç, Hayri, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi C. II, Anonim Şirketler*, İstanbul, 1988
- Ercan, Tayfun “Elektronik Ortamda Yönetim Kurulu ve Genel Kurul”, *Terazi*, Mayıs 2012,
- Erdem, Nuri, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Toplantı Yetersayıları Bağlamında Pay sahibinin Toplantıdan Ayrılmasının Alınan Kararların Geçerliliğine Etkisi”, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Aralık 2018, Y. 4, S. 2
- Eriş, Gönen, *Açıklamalı-İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu, Ticari İşletme ve Şirketler* (Şerh 2004), C. 2, Ankara, 2004
- Eriş, Gönen, *Ticari İşletme ve Şirketler (Şerh 2017)*, C. 2, B. 3, Ankara, Mayıs 2017
- İmregün, Oğuz, *Anonim Ortaklıklar* (Ortaklıklar), İstanbul, 1989
- İmregün, Oğuz, “Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayıları” (Yetersayılar), *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* (İÜHFM), C. 1, S. 1-4, İstanbul, 1984
- Karasu, Rauf, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre, Nama Yazılı Payların Devrinin Sınırlandırılması”, *Gazi Üniversitesi HFD* C. 12, Prof. Dr. Atilla ÖZER’e Armağan
- Kendigelen, Abuzer, *Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler* (Tespitler), B.3, İstanbul, 2016

- Kendigelen, Abuzer, “Anonim Şirketlere İlişkin Hükümlerde Benimsenen Bazı Ağırlaştırılmış Nisaplar Bilinçli Bir Tercih Ürünü mü?” (Ağırlaştırılmış Nisaplar), *Banka ve Ticaret Enstitüsü 60. Yıl Armağanı*, Ankara 2015
- Korkut, Ömer, “6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımının Geçersizliği”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası (İÜHFİM)*, C. LXXI, S. 2, 2013
- Moroğlu, Erdoğan, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü* (Hükümsüzlük), İstanbul, 2014
- Moroğlu, Erdoğan, *6102 S.lı Türk Ticaret Kanunu- Değerlendirme ve Öneriler* (Değerlendirme ve Öneriler), B. 7, İstanbul, Nisan 2017
- Nomer, Haluk, *Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar*, İstanbul, 2008
- Özsunay, Ergun, *Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler*, İstanbul 1982
- Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku I*, B.13, İstanbul, 2014
- Pulaşlı, Hasan, *Şirketler Hukuku Şerhi*, Cilt I, B: 3, Ankara, 2018
- Tekinalp, Ünal, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, (Sermaye Ortaklıkları), B. 3, İstanbul, 2013
- Yayla, Ümit, *Anonim Ortaklık Genel Kurulları - Elektronik Genel Kurullar*, İstanbul, 2013
- Türk, Ahmet, “Ticaret Kanunu Tasarısının Genel, Ticaret Şirketlerine İlişkin Genel Hükümler ve Anonim Ortaklığa İlişkin Hükümlerin Bazıları Hakkında Düşünceler”, *Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan*, C. II, Ankara 2010

İnternet Kaynakları

- <https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/19110009/index.html> (07.08.2019)
- https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_aktg/englisch_aktg.pdf (07.08.2019)
- <https://wipo.int/en/text/430550> (07.08.2019)